

Перо Симић

ДРАЖА
МИХАИЛОВИЋ
на крсту судбине

Copyright © 2013, Перо Симић
Copyright © овог издања 2013, ЛАГУНА

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ
– НА КРСТУ СУДБИНЕ

Садржај

Скраћенице извора коришћених у књизи 15

ПРОЛОГ: Супротности као усуд 17

ПРВИ ДЕО

1. Суморно детињство 23

Завичајна бестрагија (25) • Трауматичан почетак (29) •
Додавање сијалица, а одузимање светлости (31) • Мар-
љив ученик (32) • Формирање карактера (40) • Одлазак
у рат (42) • Злочин српске војске (44)

2. Најтежи ултиматум који је икада постављен. . . 49

Убиство у Сарајеву (51) • Благослов за освету (55) •
Први преступ (56) • Прва Златна медаља за храброст
(58) • Мегаломански ратни циљеви српске владе (61)
• Радо иде Србин и у кукавице (62) • Тровање „добрих
нагона Словена“ (65) • Непоправљиви превиди (66) •
Нехат према људима који га воле (68) • Коњски лешеви
показују путању српској војсци (70)

3. Поражавајућа цена ратне победе 75

Трагично повлачење (77) • Потпоручник неће у позадину (78) • У врхове војске долазе послушници (81) • Једнодушност троимене заблуде (83) • Уколико је неко избегао смрт, сам се убијао (85) • Прегласавање у Уставотворној скупштини (86) • Трећи одлазак на побуњено Косово и Метохију (88)

4. Испад на дочеку Нове године: „Ми смо бољшевици, Русија је с нама!“ 91

Да видим ко је бољи Србин од мене (93) • Женидба у Скопљу (96) • Прављење вође (97) • Мноштво љубавница (99) • Прасак је неминован ако се не отворе вентили (102) • Усавршавање у Француској (106) • Опет убиство краља (107)

5. Орден за завереника. 111

Покушај одвајања Бугарске од Немачке (113) • Везе с побуњеницима (115) • Тајне везе у Прагу (117) • Смена због министровог зета (118) • Помирење с Италијанима, али не и с Хрватима (120) • Правда се у гробу подмлађује (122) • Трвења између Срба и Хрвата (123) • Покушај побуне у Београду (125) • Прва туча с фолксдојчерима (127)

6. Због бриге за отаџбину, месец дана у затвору . 133

Повратак у Љубљану (135) • Војска иде у пропаст (136) • Предлог за деградрање (139) • Протекција у војсци (141) • Идеја о стварању тампон-зоне између Срба и Хрвата (143) • Тешке речи између Београда и Загреба (147) • И Црна Гора тражи аутономију (148) • Срби лутају по пучини (150) • Рушење мостова с Хрватима (152) • Ипак економски успешна држава (153) • Долазак слепог војводе у Београд (154)

-
-
- 7. Везе с пучистима 157**
- Армија неспремна за одбрану земље (159) • План за преврат (160) • Тајни сусрети са Енглезима (163) • Усташка кртица у југословенском генералштабу (164) • Месец дана затвора због критике Немаца (165) • Ја жив не идем Немцима (168) • Да ли је Тито и пре рата знао за Дражу (169)
- 8. Драма у Београду 173**
- Натезање кнеза Павла и Хитлера (175) • Три оставке Иве Андрића (179) • Или пакт или губимо Словенију и Хрватску (180) • Разговор двојице српских интелектуалаца (185) • Привржен Југославији, а не српској хегемонији (188)
- 9. Призивање трагедије 191**
- Земља на слепом колосеку (193) • Најповољнији услови за изнуђени споразум (196) • Боље рат него пакт, боље смрт него живот (207) • Фарса у Београду (209) • Енглеске паре – српска несрећа (212)
- 10. Додворавање Хитлеру 217**
- Пучисти остају верни пакту (219) • Главна брига – пријатељство с Немачком (220) • Влада распамеђује народ (221) • Фирер дели Југославију (223) • Председник Владе бежи из земље (225) • Командант Армије и начелник Штаба зову неког, траже нешто, питају због нечега (227) • Код Павелића прешли: 31 генерал, 228 пуковника, 245 потпуковника, 245 мајора, 1.005 капетана и 417 поручника југословенске војске (230) • Тражите од Немаца примирје да их лакше победимо (232) • За КПЈ редовна одсуства важнија од одбране граница Југославије (235)

ДРУГИ ДЕО

1. Ја капитулацију не признајем:

Немачка мора да изгуби овај рат 241

Ово није био рат, ово је била забуна (243) • Одвојено седе Срби, одвојено Хрвати, одвојено Словенци: држе седнице, ништа не решавају, мењају неке одлуке које нико не извршава (246) • Усаглашена тактика ратовања: „По својој природи испуњен сам одвратношћу према свакој врсти диктатуре“ (247) • Главни непријатељ Немци, а борба свим средствима само против усташа (250) • У старој Југославији сви су туђим куповали своје (253) • Почетак устанка (255) • Различити циљеви Савезника (258) • Стрељање се врши пушком, истовремено у главу и срце (260)

2. Ко сте ви, друже Тито 263

Вреди ли једна шина педесет Срба (265) • Одмазде убрзавају раскол (266) • Само прави човек може бити и прави Србин (269) • Вреди ли српска част више од чешке, пољске, француске, белгијске, холандске, данске, норвешке... (273) • Немој, буразеру, да не кажеш ко си, па ми волимо Русе (276) • Ко је први почео (281)

3. Последњи покушај помирења 287

Кривац је унапред одређен (289) • Тито измишља колаборацију, а Немци расписују потерницу за Дражом (292) • Стварање организације у Црној Гори, Босни и Херцеговини, Хрватској и Словенији (295) • Смрт мајора Ивана Фрегла (297) • Грађански рат одговара само Немцима (300)

-
- 4. Кад би шума била празна,
у Босни и Херцеговини не би било Срба 303**
- Предлог четника источне Босне (305) • Свађе због уста-
шких злочина (307) • Усташе и муслимане од потпуног
уништења Срба уздржава само страх од репресалија
(310) • Титове наредбе за ширење грађанског рата у
Црној Гори и Хрватској (312) • Четничке одмазде и
сумње (314) • Уништавање предратне трулежи (318) •
На две столице (322)
- 5. Славопојке западних медија 327**
- Трн у нацистичком телу (329) • Војсковођа године (330)
• Нисмо ничије слуге (332) • Везе с Италијанима (334)
• Југословенска влада изгубила сваки ауторитет (335) •
Идеали у служби несавесног друштва (338) • Покушај
договора с муслиманима (342) • У четницима и хиљаде
Хрвата (346)
- 6. Кратак спој на везама с Лондоном 351**
- Невидљива рука цензура (353) • Москва нема утицаја на
комунисте... (355) • Кремљ одобрава нападе на генера-
ла Михаиловића (359) • Сукоби с Недићем, Љотићем
и Костом Пећанцем... (362) • ...и с неким четничким
командантима у НДХ (363) • Једва се даде и замислити да
је игдје икад такви терор био као у НДХ (367) • Хајнрих
Химлер: „Основица сваког успеха у Србији и целој Југо-
источној Европи лежи у уништењу Михаиловића“ (370)
- 7. Тито с Немцима – Дража с Италијанима 377**
- Наши савезници – обични трговци људским месом (379)
• Черчиллов ултиматум (382) • Припреме за искрцавање
савезника (384) • Колаборација врха КПЈ с НДХ (388)

8. Трули компромис између хрватских сепаратиста и ускогрудих српских „демократа“ 393

Главни циљ Немаца остаје исти: хватање Михаиловића, а пожељно је и уништење Тита (385) • Кад нисмо капитулирали пред Немцима, нећемо ни пред Савезницима (401) • Енглези прећуткују немачку уцену (404) • Рогови у врећи (408) • Безлична осуда усташких покоља у НДХ (409) • Страх од колективне одговорности (410) • Хитлер не верује ни Милану Недићу (413) • Михаиловић: „Не верујте Немцима“ (415)

9. Морални ауторитет проблем за савезнике 421

План за рушење Михаиловића (423) • Стрела је одапета: „Да није Немаца, Енглези би били најгори народ“ (427) • Жртвовање Југославије (428) • Употреба краља Петра (433) • Србија на страни Михаиловића (435) • Немачко признање: „Наш основни задатак 1943, по Хитлеровом најстрожем наређењу, био је хватање живог генерала Михаиловића“ (437) • Злочин у селу Вранићу (439)

10. Сумња у будућност Југославије 443

Сам против свих (445) • Монархија би се дуже одржала (447) • Тито је два пута био у мојим рукама – да сам био нелојалан, могао сам га уништити (449) • Демократска држава с три федералне јединице (450) • Савезничко разарање Београда (453) • Енглеско позлаћивање совјетске пилуле (454) • Писмо ћерке Гордане (458)

11. Битка за Србију 463

Совјетски агент постаје председник југословенске избегличке владе у Лондону (465) • Љубав на први поглед (467) • Наш циљ је: „Разбити Србијанце и увести их у тор прије њемачке пропасти“ (469) • Титова молба Стаљину да га доведе на власт у Београду (470)

- Хитлеру прихватљивији комунисти од четника (471)
- Черчил дозвољава Титу да га убеди у љубав према „демократији и слободи појединца“ (472) • Очајничка понуда Американцима (475) • Однос снага у Србији: десет совјетских – један Титов војник (477) • Енглези невољни заробљеници совјетске политике (480) • Руси Тита доводе на власт (482)

12. И кад изгинемо, ми ћемо победити 487

Свим средствима стати на пут вређању и пљачки муслимана (489) • Народ није дужан да нас трпи (491) • Последња правила ратовања (493) • Слом на Зеленгори (495) • Енглези су Титу више помогли него Руси да освоји сопствену земљу (498) • Последња наредба за борбу (500) • Не може се дозволити да уставотворна скупштина било шта решава (501)

ТРЕЋИ ДЕО

1. Шифра за хватање генерала Михаиловића: „Богданка јавља Победи“ 507

Слобода је донела страх (509) • Десет хиљада људи жури једног човека (511) • Нагодба уз три печена пилета (512) • Попа скршите на леп начин, а с новцем немојте шкртарити (514) • Сви су нестали као да су у земљу пропали (516)

2. Осуђен пре него што је ухапшен 521

Крици су се чули на улици: пре Михаиловића тортуру која је на њему примењена издржала су само двојица људи – и обојица одмах умрла (523) • Осоран одговор Београда на ноту САД (526) • Тито још крајем 1943. одлучио да га стреља (529) • Суђење у Америци: „Губи се, фото-монтажа је мој посао!“ (530) • Жртвовали село за једног пилота (535) • Уз Михаиловића је била већина Србије, а две

трећине професора Београдског универзитета радило је за њега (536) • Више Немачких трупа је током рата било на четничкој него на партизанској територији (539)

3. Нагодба с ђаволом 541

Иследничка „болест“ генерала Михаиловића (543) • Три оптужнице (545) • Нема доказа о колаборацији (547) • Добро дотерана обмана (550) • Оптужен и што је бранио земљу (551)

4. Московски процес у Београду 557

Генералова клупа офарбана црном бојом (559) • Цензура извештаја са суђења (561) • Тужилац признаје фалсификат (562) • Измишљена писма Павелићу и Степинцу (564) • Уполовачени издајник (569) • Не могу се зверства правдати једна другима (573) • Са Стендалом сачекао крај (579) • Био је више икона него господар ситуације (581)

5. Признање Слободана Пенезића:

„Дража је мрзео Немце као и ја!“ 583

С Михаиловићем умире и част многих људи који су морали да га спасу, из захвалности (585) • Зашто је генерал понешто и „признао“ (587) • Тито: „То је пресуда реакцији“ (589) • И тело мртвог браниоца морало две године да буде на робији (592) • Четници терају партизане да прогутају звезду петокраку (593) • Убиство Боже званог Ветар (595) • Одговор Титових власти (597) • У Србији трећина жртва пала после ослобођења од фашизма (601) • Скандал са Бугарима (602) • Орден Харија Трумана (603) • Михаиловић поделио руководство Србије и Југославије (604) • Највећа тајна Титове Југославије (605)

Режисџар имена 609

Белешка о ауџору 621

СКРАЋЕНИЦЕ

извора коришћених у књизи

АЈ = Архив Југославије у Београду

КМЈ = Кабинет маршала Југославије

КПР = Кабинет председника Републике

КИ = Комунистичка интернационала у Москви

МФ = Микрофилм (р. = ролна, с. = снимци)

ЦК КПЈ = Централни комитет КПЈ

АСАНУ = Архив Српске академије наука и уметности

ВА = Војни архив

ВК = Врховна команда

ВС = Војни судови

ЕВ = Емигрантска влада

ЈВуО = Југословенска војска у отаџбини

МФ = Микрофилм (р. = ролна, с. = снимци)

НА = Недићева архива

НАВ= Национални архив Вашингтон

НОВЈ = Народноослободилачка војска Југославије

НОР = Народноослободилачки рат

НОП = Народноослободилачки покрет

ОКВ = Врховна команда Немачке

СЛ – В = Словенија

СДМ = Суђење Дражи Михаиловићу

(д. ј. = документациона јединица)

ССНО = Савезни секретаријат за народну одбрану

ЧА = Четничка архива

ФО = Форин офис

ДАМСПС = Дипломатски архив

Министарства спољних послова Србије

ПА = Политичка архива

Пролог

СУПРОТНОСТИ КАО УСУД

Судбина је према главном јунаку ове књиге била више него сурова.

На почетку Другог светског рата проглашен је светском личношћу године, а на његовом крају постао је највећи планетарни ратни губитник.

Генерал Драгољуб Дража Михаиловић је био први вођа једног покрета отпора у Европи чију су главу уцелили немачки нацисти, али и први и једини вођа једног антифашистичког покрета који је осуђен за колаборацију с фашистима.

Исте године када је врховни нацистички заповедник окупиране Србије за његову главу нудио 100.000 рајхс-марака у злату, Михаиловићеви савезници, Енглези и Американци, пустили су га низ воду и оптужили га да шурује са својим нацистичким џелатима.

Био је главна узданица југословенске избегличке владе у Лондону, а она је међу првима дигла руке од њега кад је требало да га одбрани од неоснованих оптужби за колаборацију.

За све време Другог светског рата чувао је и образ и трон последњег југословенског краља, а тај исти краљ ће, пред крај рата, позвати сву Михаиловићеву војску да пређе на страну његовог крвног непријатеља, вође југословенских комуниста Јосипа Броза Тита.

На крају тог рата Титови симпатизери су му убили сина, а преостало двоје деце су наговорили да јавно осуде оца. И да га се одрекну.

Син је, према писању београдске *Полиџике*, у јесен 1944. рекао:

– Желим да сперем љагу која је пала на мене издајничким радом мога оца.

Ђерка је, наводно, тражила чак и очеву главу:

– Морамо заборавити и наше најближе; морамо их извести пред суд да одговарају за своја дела.

Тако су генерала Михаиловића на крају његовог животног пута сви оставили на цедилу. И краљ у кога се клео, и војска коју је водио, и народ за чију се слободу борио, и деца коју је васпитавао.

Кад је изгубио све што је имао, генерал Драгољуб Михаиловић се одрекао и самог себе:

– Много сам хтео, много започео, али светски вихор разнео је мене и мој рад.

На почетку рата тај човек је Титу поштедео живот, а овај га је на крају рата осудио на смрт, а његове посмртне остатке тако добро сакрио да се ни данас не зна где се налазе.

Убијен је због сарадње с нацистима, а Сједињене Америчке Државе су га две године после његовог стрељања одликовале за борбу против Адолфа Хитлера.

Био је најодликованији, али и најсатанизованији официр у новијој историји Србије. Прокаженији и од набеђеног српског издајника Вука Бранковића.

Његово хватање, суђење и ликвидирање представљало је највећу тајну бивше Југославије.

Та тајна је преживела и Тита и његову партију и државу, и све његове наследнике и већину његових следбеника.

Тако је генерал Михаиловић (п)остао једна од најконтроверзнијих, а сасвим сигурно и једна од најтрагичнијих личности новије балканске историје, можда и парадигма несналажења његових сународника у модерном добу.

Ко је стварно био, шта је хтео, шта је започео – о томе говори књига која је пред читаоцима.

У њој неће бити прећутана нити селективно интерпретирана, а камоли тенденциозно дешифрована, ниједна од најважнијих аутентичних чињеница, ни о Драгољубу Михаиловићу, ни о времену у којем је живео.

Београд, 15. фебруара 2013.

Перо Симић

ПРВИ ДЕО

1.

СУМОРНО ДЕТИЊСТВО

Завичајна бестрагија (25) • Трауматичан почетак (29) •
Додавање сијалица, а одузимање светлости (31) • Марљив
ученик (32) • Формирање карактера (40) • Одлазак у рат
(42) • Злочин српске војске (44)

ЗАВИЧАЈНА БЕСТРАГИЈА

Драгољуб Дража Михаиловић рођен је 1893. у недођији, поред ондашње српско-турске границе, испод планина Јавор и Голија, у западној Србији. Родно место му је било обрасло у иве, у народу познате као жалосне врбе, па је по томе и бројним околним њивама добило име Ивањица.

Та варошица вековима је била синоним забити. Па се за њу говорило:

– Ивањицо, и богу си тешка.

Живот у том тескобном месту за многе је био гори него робијање у другим деловима Србије. И због тога се, кад је он рођен, непослушнима по Србији претило:

– Виђен за Ивањицу!

На свет је дошао 14. априла по старом, односно 27. априла по новом календару. Из црквене књиге читамо да је Драгољубов отац био срески писар Мијаило, а мајка домаћица Цмиљана Мијаиловић, рођена Петровић.¹

Отац му је био родом из Пожаревца, од папуције Милосава и домаћице Екатерине Мијаиловић.²

Кад је после Драгољубовог рођења извршена савремена транскрипција старих српских имена, његов отац

Мијаило је постао Михаило, мајка Цмиљана – Смиљана, а Мијаиловићи – Михаиловићи.

У истом хороскопском знаку, као Михаилов и Смиљанин Драгољуб, рођени су и руски композитор Петар Иљич Чајковски, сликар Салвадор Дали, психолог Сигмунд Фројд, драматург Вилијам Шекспир, руска царица Катарина Велика, немачки филозоф Карл Маркс, пољски нобеловац Хенрик Сјенкјевич, амерички председник Хари Труман, совјетски бољшевик Владимир Иљич Лењин, писци Иво Андрић и Меша Селимовић, аустријска царица Марија Терезија, нациста Адолф Хитлер, пророк Мухамед, али и Михаиловићева зла коб Јосип Броз Тито.

Истог дана када и Михаиловић рођен је и будући југословенски принц Павле Карађорђевић.

На дан његовог рођења Државни одбор Србије за предстојеће изборе за посланике Скупштине Краљевине Србије, који су били расписани за 18. мај 1893. године, одредио је председнике и чланове бирачких одбора. Државни одбор сачињавали су председник Државног савета, председник и двојица потпредседника Скупштине и председник Касационог суда, а председници и чланови свих бирачких одбора у Србији били су по професији судије. За председника гласачког места у Ивањици одређен је председник Првог ужичког суда Живојин Стојановић.

Истог дана када је Михаиловић рођен тек крунисаном српском краљу Александру Првом Обреновићу из свих делова краљевине стизале су честитке за преузимање власти у држави. Руководство Пожаревачке трговачке омладине пожелело је младом краљу да га ускоро види на челу „свих уједињених Срба“. Грађани каменичке општине из Ниша новом суверену су поручили:

– Дај, Боже, да српски народ с Тобом покаје Косово и да уједини цело Српство!

Из Варварина су јављали да верују да ће краљ онима којима повери власт наредити „да се погажени Устав и закони из прашине дигну“.

Из Лазаревца су краљу клицали да „на срећу српског народа дуго влада“, а са оближње планине Космај „милом Господару“ су зажелели „да дуго година срећно поживи на срећу српског народа, а на дику и понос милих Ти Родитеља“.

И у Жупи александровачкој су се надали да ће краљ вратити достојанство грађанским правима народа српског и парламенту српском чији је положај „у последње време понижен“.

Поводом устоличења новог краља, општина вароши књажевачке у источној Србији војницима Другог и Трећег батаљона Тимочког артиљеријског пука поклонила је 176 литара белог вина за напојницу, а грађани Зајечара су Петом гардијском батаљону даривали два акова старог црног вина.

Тога дана водостај на Сави у Београду опао је за седам сантиметара, у Народном позоришту играо се Гогољев *Ревизор*, на скупштини Српског лекарског друштва поднети су реферати о херпесу, дифтерији и првим случајевима колере у Београду у 1893. години. Објављена је монографија о буковичкој киселој води, секретар Српске краљевске академије Јован Жујовић превео је књигу једног француског аутора *Сифилис и брак*, а најављен је излазак из штампе и *Историје војног саниитета у првом Српско-Турском рату 1877*, српског лекара и политичара др Владана Ђорђевића.³